

בית משפט לענייני משפחה בנצרת

14 דצמבר 2020

א"פ 48677-08-20 ס.ל. נ' ר.ל. והיועמ"ש

לפני כבוד השופט בכיר אסף זגורי

בעניין גב' אלמונית
ע"י אפו' לדין נופר סויסה
במנוי הלשכה לסיוע משפטי

המבקשת

הבת

ע"י ב"כ עוה"ד בן ציון בן דוד

נגד

המשיבים

1. הבן
  2. היועץ המשפטי לממשלה
  3. האפוטרופוס הכללי
  4. הנכדה
- ע"י ב"כ עוה"ד אתי רובין

חקיקה שאוזכרה:

חוק הכשרות המשפטית והאפוטרופוסות, תשכ"ב-1962: סע' 36

פסק דין

1. לפני תובענה למינוי אפוטרופוס לגב' אלמונית אותה הגישה בתה הגב' ס.ל.. בבקשה נטען כי הבת מטפלת באמה באופן קבוע 26 שנים, ודואגת לכל ענייניה. כן נטען כי בחודש 8/19 חלה התדרדרות מהירה במצבה הבריאותי והקוגניטיבי של אלמונית. המבקשת טענה כי מצאה אותה במיטתה כשהיא עשתה את צרכיה, וצעקה וקיללה ללא הפסקה ולפיכך הרימו אותה בידיה עם ילדיה והסיע אותה באמצעות מונית לקופת חולים משם הופנתה בדחפיות לבית חולים האיטלקי ואושפזה שם למשך 9 ימים בשל חוסר חמצן במוח ומאז ואילך חלה החמרה קשה במצבה הבריאותי הרפואי הנפשי והתפקודי של אמה, שגם נפלה מספר פעמים והפכה להיות מרותקת למיטתה ולא הבינה מה קורה אתה, ממלמלת, מדברת ושואלת שאלות ללא הפסקה. המבקשת הוסיפה כי עזבה את עבודתה רק כדי לטפל באמה, החליפה לה טיטולים, העניקה לה טיפולי חמצן, דאגה לפיזיותרפיה, ולעיסויים וכן לטיפול כולל בה ובצרכיה. כן טענה הבת כי היא מזה שנתיים וחצי היתה מיופתת כח בחשבון הבנק של אמה.

2. לדברי המבקשת, ביום 29.6.20 כשלקחה את אמה לדירת הנכדה של אלמונית כדי לחגוג לה יום הולדת, השאירה הנכדה את אלמונית אצלה ולא שחררה אותה ולכן לא היה מושג למבקשת מה הוא מצבה, האם היא מטופלת או זקוקה לטיפול והיא גם אינה יכולה לבקר אותה לאור התנגדותה של הנכדה. לדבריה הנכדה עובדת מדי יום, ויש לה 4 ילדים קטנים משלה ואין לה את היכולת לטפל כלל באמה והיא חוששת שהיא תשתלט על רכוש אמה שהוא כספי ביטוח לאומי ודירה בעיר *** והכל כדי למכור את הדירה ולשלם חובות בהיקף של מיליונים שיש לבתה. לבקשה צורף אישור רפואי של ד"ר דרנקר נטה מיום 27.4.20 בו צוין כי בעקבות האשפוז, סבלה אלמונית בירידה במשקל, קשיי שינה, צורך בטיטולים, נפילות חוזרות, ירידה במצב הרוח, חזרה על שאלות אך יש לציין כי מדובר לפחות באופן חלקי על דיווחים של המבקשת בפני הרופא. בהמלצות היו ליתן לה טיפול ועזרה, מעקב רפואי, התקנת לחצן מצוקה, וביקורת אחת לשנה. לא נמצא באישורים הרפואיים שצורפו לבקשה המלצה חד משמעית בדבר מינוי אפוטרופוס ו/או קביעה כי אלמונית אינה יכולה לטפל בענייניה. לכל היותר נרשם כי יש צורך בעזרה לאלמונית ובטיפול על ידי נוירולוג או פסיכיאטר וכן מעקב רפואי אך מכאן ועד שלילת חירותה או האוטונומיה שלה באמצעות מינוי אפוטרופוס, רחוקה הדרך.

3. עם הגשת התובענה, הוזמן תסקיר סעד ומונתה לאלמונית אפוטרופא לדין מטעם הלשכה לסיוע משפטי. ביום 16.9.20 נעתרתי לבקשת נכדתה של אלמונית להצטרף כמשיבה נוספת להליך. ביום 17.9.20 הוגשה תגובת בנה של אלמונית, ר.ל, בה הוא הביע התנגדות למינוי אפוטרופוס וטען שאמו כשירה לחלוטין ומטופלת היטב על ידי נכדתה. ביום 17.9.20 הוגש גם דיווח ראשוני של האפוטרופא לדין שהעלה כי אכן יש סכסוך בין בתה של אלמונית, לבין נכדתה באשר לטיפול באלמונית, וכן צוין בסעיף 15 כי בענין דירתה של אלמונית, הסכימה הנכדה כי תירשם הערת אזהרה על דירתה, לאחר שהדירה תירשם על שמה מכח הסכם גירושין בין אלמונית לבין בעלה לשעבר. האפוטרופא לדין סברה לאחר בדיקת הדברים גם מול העו"ס המכירה את המשפחה מזה שנים רבות כי נראה שמדובר בבקשה שהוגשה ממניעים זרים וכי לא ברור כיצד טוענת המבקשת כי הנכדה רוצה להשתלט על רכושה של אלמונית, כאשר רוב הזמן מי שעושה שימוש בלעדי בדירתה זאת המבקשת. זאת ועוד צוין כי אלמונית אומנם גרה בדירת נכדתה, אך גרה שם לבדה רוב הזמן, מטפלת בעצמה, ומתנהלת באופן עצמאי.

ביום 26.10.20 הוגש תסקיר סעד מטעם העו"ס גב' מרינה, וצוין כי לפי אישור רפואי מיום 27.4.20 אלמונית מתמצאת בזמן, במקום, ובסיטואציה, אמנם סובלת מירידה בזיכרון טווח קצר אך הריכוז שמור, תפקודי השפה שמורים, השיפוט שמור, והיא מודעת למצבה וציון מבחן מיני-מנטל שנערך לה היה 29 מתוך 30. כן צוין כי היא מסוגלת להופיע בבית משפט ולהביע עמדתה בענין מינוי אפוטרופוסות. בביקור במקום שערכה העו"ס בבית הנכדה, ציינה כי אלמונית צלולה לחלוטין שמורה מבחינה קוגניטיבית, פתוחה, וורבלית, עם תובנה מלאה מודעת למצבה הבריאותי, משתפת פעולה ורצון מדברת לעניין, מתמצאת בזמן ובמקום שולטת על סוגריה מסוגלת לדאוג לענייניה וצרכיה בכוחות עצמה. אלמונית

סיפרה לעו"ס כי לפני שעברה לגור בבית נכדתה, גרה בדירה שלה ב יחד עם המבקשת וילדיה הקטינים בתקופה זו חלתה מאוד, הייתה מרותקת לכיסא גלגלים והשתמשה בקביעות בחמצן. עוד טענה כי בתה התעללה בה באופן קבוע, ונהגה בה באלימות פיזית ומילולית התייחסה אליה בזלזול והיחסים ביניהן מעורערים. יש לציין כי בתאריך 29.8.20 התקבל דיווח מהמל"ל בדבר חשד להתעללות בזקן מצד המבקשת. עוד עלה כי אלמונית כלל לא היתה מודעת לעובדה שבתה הגישה בקשה להתמנות כאפוטרופא עליה ומסרה כי אינה רוצה לראות את בתה ולא מעוניינת בכל קשר עמה. לאור כל אלה, סברה העו"ס בתסקירה באופן חד משמעי כי בשלב זה אין צורך במינוי אפוטרופוס על אלמונית.

ביום 16.11.20 הוגש תצהיר של הנכדה בו טענה להשתלטות של המבקשת על כספיה ורכושה של אלמונית ועל כך שמאז שהיא גרה אצלה מצבה השתפר באופן משמעותי.

ביום 19.11.20 ניתנה החלטתי בה נרשם כי לאור כל הדיווחים שבפני בית המשפט והעמדות של גורמי מקצוע, עולה כיל מעשה אין מקום למנות אפוטרופוס לאלמונית מאחר ולא היה ברור אם המבקשת מיוצגת, בירר בית המשפט מאפוטרופוס לדין ליצור עמה קשר, להסביר לה את ההחלטה ולברר איתה האם היא עומדת על הבקשה. האפוטרופא לדין הודיעה ביום 22.11.20 כי המבקשת מיוצגת והיא שלחה לבא כוחה את ההחלטה.

ביום 26.11.20 הודיע בא כוחה של המבקשת כי יש חשש כבד שכל תשובותיה והתנהגותה של אלמונית נובעות מהשתלטותה של נכדתה, והמבקשת עדיין מנסה בכל כוחה לאחד את בני משפחתה ומתריעה כי הנכדה ובעלה מצויים בחובות של מיליוני שקלים ורק לאחרונה התעוררו לטפל באלמונית כאשר לנגד עיניהם שיקולים זרים ומטרת העל שלהם הינה להעביר אותה לבית אבות ולמכור את ביתה כדי להחזיר חובות. לכן המבקשת טענה בסעיף 9 כי יש למנותה כאפוטרופא על אמה. עם זאת אמרה כי ככל שהאם מתנגדת היא תכבד את רצונה.

ביום 26.11.20 מסר ב"כ היועמ"ש עמדתו לפיה אין מקום למינוי אפוטרופוס ולכן גם ביקש לפטור אותו מהתייצבות לדיון. בקשתו נעתרה בחיוב.

4. היום התקיים דיון במעמד הצדדים, במהלכו הפנה בית המשפט שאלות לאלמונית והתרשם באופן חד משמעי כי אלמונית אינה זקוקה למינוי אפוטרופוס והיא יכולה לנהל את ענייניה בכוחות עצמה. היא השיבה לרוב השאלות באופן עצמאי מתוך הבנתן, ונראה כי אכן נעשה שימוש לרעה בהליך המשפטי על רקע המאבק בין בתה של אלמונית היא המבקשת לבין נכדתה ר.ל. היא המשיבה 4.

5. במהלך הדיון גם נמסרו הסברים לעניין רישום הערת אזהרה על רכושה של אלמונית שהוא זכויות בדירת מגורים, ומכאן עולה כי לחשש של המבקשת אין בו עוד כל ממש והיא היתה יכולה למשוך את הבקשה ללא צורך בקיום הדיון, בהטחתה של אלמונית לבית המשפט, אך היא לא עשתה כן.

6. זה המקום לציין כי מקום שאדם הוא עצמאי לחלוטין מתנהל בעצמו, מקבל החלטות ביחס לעצמו באופן עצמאי, וכל גורמי המקצוע סבורים שהוא לא זקוק לאפטרופוס, יש בעצם נקיטת הליך אפטרופסות משום פגיעה באוטונומיה של אותו אדם. יש לזכור כי בקשה למנות אפטרופוס לאדם הינה הצעד החריף ביותר שניתן לנקוט בו כאמצעי הגנתי על ענייניו. תיקון 18 לחוק הכשרות המשפטית ואפטרופסות מחייבנו לנקוט אך גם לשקול צעדים מגבילים פחות את האוטונומיה של האדם וגם פוגעים פחות בפרטיותו ובכבודו. עצם העובדה שבתה של אלמונית סבורה כי נכדתה עלולה להשתלט על רכושה, אין בה כדי להוות הצדקה לנקוט בהליך של אפטרופסות ולא כל שכן, להיענות לסעד שכזה. המבקשת יכולה היתה לבקש שימונה אפטרופוס לדין לאמה, יכולה היתה לבקש שתירשם הערת אזהרה על רכושה, היא יכולה היתה לעתור רק לזמן אותה לדיון על מנת לבחון האם יש צורך במינוי אפטרופוס או לשקול כיצד ניתן להגן על רכושה, אם אכן יש חשש מפני השתלטות עליו. תחת זאת, היא בחרה בצעד החריף ביותר של מינוי אפטרופוס שמשמעותו למעשה נטרול האדם מקבלת החלטות על ניהול ענייניו והעברת האחריות לקבלת ההחלטות לגורם אחר. כל זאת כאשר המבקשת עצמה מצויה בניגוד עניינים חריף הואיל והיא עצמה עושה שימוש בלעדי ברכושה היחיד של אלמונית שהיא דירה קטנה.

עוד יש לציין כי עצם נקיטת הליך כלשהו בעניין האפטרופסות כנגד אדם עלולה להוות פגיעה בפרטיותו ובכבודו שכן הדבר טומן בחובו התערבות של גורמים חיצוניים בחייו של אותו אדם. כאשר מוגשת בקשה למינוי אפטרופוס בית המשפט מזמין תסקיר מעו"ס לסדרי דין, משמעות הזמנת התסקיר הינה עריכת בדיקה של עוסית את מצבה של האישה שעניינה מדובר. לעיתים ממנה בית המשפט מייצג לאותו גורם כדי להגן על זכויותיו ולאפשר לו נגישות להליך המשפטי.

בנוסף ובהתאם להוראת [סעיף 36](#) לחוק הכשרות המשפטית ואפטרופסות, מחויב בית המשפט גם לקיים דיון במעמדו של אותו אדם, כל המהלכים הללו נכפים על האדם שבעניינו מוגשת בקשה למינוי אפטרופוס ללא שמישהו שואל אותו מבעוד מועד או מקבל את הסכמתו. המהלכים הללו פוגעים בפרטיותו, מכתמים אותו, כאילו אינו כשיר לנהל את ענייניו, מטילים ספק בעצמאותו וביכולותיו השכליות והרגשיות ומציגים אותו כמי שזקוק להגנת בית המשפט. ישנם מקרים רבים שבהם אכן אין מנוס מכך וללא נקיטת הליך אפטרופסות עלול אדם להיפגע, עלולים אינטרסיו וצרכיו שלא להיות מסופקים, והוא עלול להיות חשוף לניצול או פגיעה מצד צדדי ג' או החברה או עלול להיפגע בשל התנהלותו שלו עצמו וחוסר מודעותו למצבו. לא זה המקרה שלפניי שהוא למעשה מקרה של סכסוך בין בתה של המבקשת לבין נכדתה או כפי שהגדירה זאת אפטרופא לדין תחילתו של סכסוך קדם עיזבון והכל כאשר אלמונית עודה בחיים יכולה לשלוט על רכושה לומר את דעתה ולהתנהל באופן עצמאי.

7. בהליך שלפניי התרשמתי איפוא, שלא היה כל מקום לנקוט בצעד הדרסטי של בקשה למנות אפוטרופוס על כל עניינה של אלמונית מצד המבקשת מה גם שהמבקשת מצויה היתה בניגוד עניינים אינהרנטי בכל הנוגע לפן הרכושי, בנוסף לכך שכלל לא יידעה את אמה אודות נקיטת ההליך, שלא לדבר על כך שיש חשד כי אף פגעה בה בין אם רגשית, מילולית או בדרך אחרת בתקופה שאלמונית גרה איתה.
8. יש להיזהר מכך שהליך אפוטרופסות יהפוך לבמה להצגת טענות במיצוי סכסוך משפחתי בין צדדים כאשר טובתו של האדם שבעניינו הוגשה בקשה תידחק לקרן זוית.
9. בשים לב לכל האמור, שוכנעתי לפיכך כי אין ולא היתה כל הצדקה לנקוט בהליך אפוטרופסות בעניינה של אלמונית, אין חשש לאור הערת האזהרה שצפויה להירשם על דירתה מפני השתלטות על רכושה, כי היא יודעת היטב כיצד להתנהל, ואינה זקוקה שצד ג' או בית המשפט או אפוטרופסות יקבלו החלטות במקומה ועל כן דין הבקשה להידחות.
10. באת כח הנכדה ביקשה כי יינתן צו להוצאות, אך יש לציין כי המשיבה היא זו שביקשה להצטרף להליך ויכולה הייתה ליתר זאת בשעה שבית משפט דאג מראש לוודא כי עמדתה של אלמונית תובא לידיעתו באמצעות אפוטרופוס לדין ועו"ס לסדרי דין. מקום שהמשיבה היא זאת שביקשה להצטרף להליך, מיוזמתה, לא ראיתי מקום לחייב את המבקשת לשלם לה הוצאות משפט. מה גם, שמדובר אך ב"דלק נוסף לאש" המתלהטת בסכסוך שבינה לבין המבקשת.
11. המזכירות תסגור את התיק ללא צו להוצאות תוך שמובהר בזה כי נכון למועד פסק הדין אלמונית אינה זקוקה לאפוטרופוס כלל.

הותר לפרסום ללא פרטים מזהים.
 ניתן והודע היום כ"ח כסלו תשפ"א, 14/12/2020 במעמד הנוכחים.

אסף זגורי, שופט בכיר

[בעניין עריכה ושינויים במסמכי פסיקה, חקיקה ועוד באתר נבו – הקש כאן](#)

אסף זגורי 54678313-/
 נוסח מסמך זה כפוף לשינויי ניסוח ועריכה